

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

CAMÍ RAL

VILAFRANCA DEL PENEDE'S – SANTA COLOMA DE QUERALT

3a Etapa : PONT DE LA PLANA – SANT JAUME DE QUERALT – BELLPRAT

FONT DE NADAL – SANTA COLOMA DE QUERALT

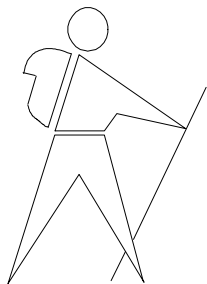
8 de maig de 2011

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h
Can Freixenet. Esmorzar.	7 h 45 min
Sortida cap al Pont de la Plana.	8 h 15 min
El Pont de la Plana. Inici de l'excursió.	9 h
Sant Jaume de Queralt. Reagrupament.	10 h
	10 h 30 min
Bellprat. Reagrupament.	11 h 15 min
	11 h 30 min
Font de Nadal. Reagrupament.	12 h
	12 h 10 min
Santa Coloma de Queralt. Final d'etapa i dinar.	13 h
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú.	16 h
Vilanova i la Geltrú.	18 h

Notes.-

- ** Esmorzarem al restaurant Can Freixenet (Ctra Igualada – Vilanova, km 15,4; Sant Pere Sacarrera, Mediona). Dinarem a Santa Coloma de Queralt; hi ha restaurants: El Colomí (977 88 06 53), Cal Ton (977 88 00 77), ...
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom. **Mantingueu sempre contacte visual amb els que us segueixen; si cal espereu-vos.** Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents!
- ** **Atenció:** El mòbil de la Secció de Senders és **680102567**. Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** aquest telèfon.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

CAMÍ RAL

VILAFRANCA DEL PENEDÈS – SANTA COLOMA DE QUERALT

3a Etapa : PONT DE LA PLANA – SANT JAUME DE QUERALT – BELLPRAT
FONT DE NADAL – SANTA COLOMA DE QUERALT

8 de maig de 2011

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Tot i que varem acabar al camí de Can Sià, al costat del Pont de la Plana, començarem l'etapa a Can Busquets perquè és on pot estacionar l'autocar. Des de Can Busquets anirem directament a la masia de la Plana sense fer el tomb per la carretera.

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

Can Busquets (614 m). Hem de seguir la carretera cap a la dreta en direcció a la Llacuna i passats uns metres, a l'altura d'un pal de línia telefònica, hem deixar-la i continuar per un caminet no aire fressat que surt vers l'esquerra passant per entre el bosc i un camp. Al davant veiem, propera, la masia de la Plana per on hem de passar.

0:08	0:08	0,590
------	------	-------

Masia de la Plana (600 m). Passem pel costat de la masia i arribem al seu camí d'accés que ve de la carretera; hem de seguir aquest camí cap a l'esquerra aigües amunt pel costat del torrent de la Plana. Per aquest camí puja la variant GR-92-5 (Vilanova – Bellprat); trobarem marques del GR fins arribar al castell de Queralt.

0:04	0:12	0,830
------	------	-------

Deixem un trencall a l'esquerra; pugem.

0:03	0:15	1,090
------	------	-------

Deixem un trencall a la dreta.

0:02	0:17	1,180
------	------	-------

Deixem un altre trencall a l'esquerra; seguim pujant.

0:04	0:21	1,425
------	------	-------

Travessem una LAT.

0:02	0:23	1,545
------	------	-------

Bifurcació; hem d'anar per la branca de la dreta, en la direcció que seguïem.

0:09	0:32	2,160
------	------	-------

Desemboquem en una pista (744 m); és la carrerada que ve de Miralles. L'hem de seguir cap a l'esquerra planejant per dins d'una bonica pineda.

0:10	0:42	2,800
------	------	-------

El camí fa un revolt cap a l'esquerra; just passat el revolt se'ns uneix un senderol per la dreta.

0:05	0:47	3,140
------	------	-------

Per l'esquerra se'ns uneix un camí.

0:04	0:51	3,435
------	------	-------

Deixem un trencall a l'esquerra.

0:04	0:55	3,675
------	------	-------

Per l'esquerra se'ns uneix el camí d'accés al castell de Queralt. Pugem; aviat podrem veure el castell enlairat dalt del turó.

0:05	1:00	3,970
------	------	-------

En un marcat revolt cap a l'esquerra deixem, a la dreta, el camí de l'Agulla Grossa.

0:02	1:02	4,070
------	------	-------

Quan la pista fa un gir cap a la dreta, accedim a un collet amb varies bifurcacions. A l'esquerra ens queda l'ermita de **Sant Jaume de Queralt** (811 m), al davant hi veiem un sender que baixa vers el fondal oposat al fondal per on veníem i a la dreta, el senderol d'accés al castell de Queralt. Hem d'anar per aquest últim; pugem.

Uns metres més endavant, arribem en una bifurcació amb el cartell indicador del GR-172 que ve de Miralles; l'hem de seguir cap a l'esquerra, en direcció a Bellprat, baixant.

Poc després, en un collet on hi ha una bassa d'aigua (seca) el senderol bifurca; ací hem d'abandonar el GR i seguir cap a la dreta per anar a saltar la carena de la serra. Baixem.

0:03	1:05	4,355
------	------	-------

Passem uns rocallisos i més enllà superem unes roques que ens barren el pas. Més endavant, passat u soca-rel, trobem una bifurcació; la branca de la dreta va cap a les restes del castell, nosaltres anem cap a l'esquerra; baixem.

0:08	1:13	4,895
------	------	-------

Després de la llarga baixada, quan el sender comença a planejar, trobem una bifurcació; hem d'agafar la branca de la dreta.

0:07	1:20	5,340
------	------	-------

Enfront d'un petit turó trobem una bifurcació; hem d'anar cap a l'esquerra, planejem.

0:05	1:25	5,670
------	------	-------

El senderol es transforma en un camí; seguim endavant vorejant uns camps que ens queden a l'esquerra.

0:01	1:26	5,740
------	------	-------

Desemboquem en una pista, la seguim cap a l'esquerra, baixem.

0:06	1:32	6,080
------	------	-------

Desemboquem en una pista travessera; la seguim cap a l'esquerra. Seguim sempre pel camí principal.

0:03	1:35	6,370
------	------	-------

Travessem el torrent d'en Gol, tributari de la riera de Riudeboix i seguim pel costat esquerra de la riera aigües amunt; ací la riera rep el nom de torrent del Bassot.

0:03 1:38 6,555

Arribem a la carretera de Bellprat; anem cap a l'esquerra i travessem el torrent del Bassot.

0:04 1:42 6,860

A la dreta, a un nivell superior, hi veiem el cementiri de Bellprat.

0:02 1:44 6,960

Arribem a l'entrada de **Bellprat** (648 m); seguim endavant per la carretera.

0:01 1:45 7,050

Sortim del nucli urbà de Bellprat.

0:04 1:49 7,310

Passem per davant d'una casa aïllada que queda a l'esquerra; ací hem de deixar la carretera i seguir per una pista que surt cap a la dreta. Pugem lleugerament.

0:03 1:52 7,530

Arribem en una bifurcació; seguim per la branca de l'esquerra que és el camí vell de Santa Coloma.

0:05 1:57 7,830

Fem un revolt cap a l'esquerra per travessar un escorrentiu d'aigües.

0:02 1:59 7,990

Deixem un camí a l'esquerra. Seguim rectes en la mateixa direcció que portàvem.

0:02 2:01 8,095

Atenció! Deixem la pista per agafar un senderol que puja cap a l'esquerra. Entrem al bosc.

0:02 2:03 8,200

Voregem uns camps que ens quedem a la dreta.

0:04 2:07 8,470

Desemboquem en una pista; la seguim cap a l'esquerra.

0:01 2:08 8,580

Deixem, a l'esquerra, el doble accés a un camí.

0:02 2:10 8,740

La pista fa un marcat revolt cap a l'esquerra.

0:04 2:14 8,965

Bifurcació. Passem pel costat de la **Font de Nadal** (674 m) que raja abundosa a l'esquerra de la pista. Seguim en la mateixa direcció que portàvem.

0:04 2:18 9,210

Deixem un senderol que surt cap a l'esquerra.

0:07 2:25 9,715

Arribem a la carretera La Llacuna - Santa Coloma (B-220); la seguim cap a la dreta. Una mica més endavant deixem un camí a l'esquerra.

0:03 2:28 9,910

Abandonem la carretera per seguir per un camí que baixa cap a l'esquerra; deixem trencalls laterals.

0:04 2:32 10,160

Travessem el torrent de Claret a gual; continuem cap a la dreta pel costat del torrent.

0:02 2:34 10,320

Ens situem al costat dels camps que tenim a l'esquerra. Els voregem girant primer cap a l'esquerra i poc després cap a la dreta.

0:03 2:37 10,530

Deixem dues petites edificacions a l'esquerra.

0:04 2:41 10,790

Per la dreta se'ns uneix un camí.

0:04 2:45 11,055

A l'esquerra queda la planta depuradora de Santa Coloma. A la dreta deixem un camí i poc després se'ns uneix per l'esquerra la pista que ve de la planta depuradora.

0:02 2:47 11,190

Per l'esquerra se'ns uneix un camí. Travessem el Gaià; pugem.

0:02 2:49 11,330

Voregem les instal·lacions del Molí de la Torre, veiem els indicadors del PR-C-21-1, anem cap a la dreta pel camí principal. Més endavant, a l'esquerra, queda la Font dels Carreters (no potable).

0:03 2:52 11,500

Deixem Cal Daniel de la Masia a l'esquerra.

0:03 2:55 11,710

Arribem a l'entrada de Santa Coloma de Queralt. Seguim en la direcció que portàvem.

0:03 2:58 11,910

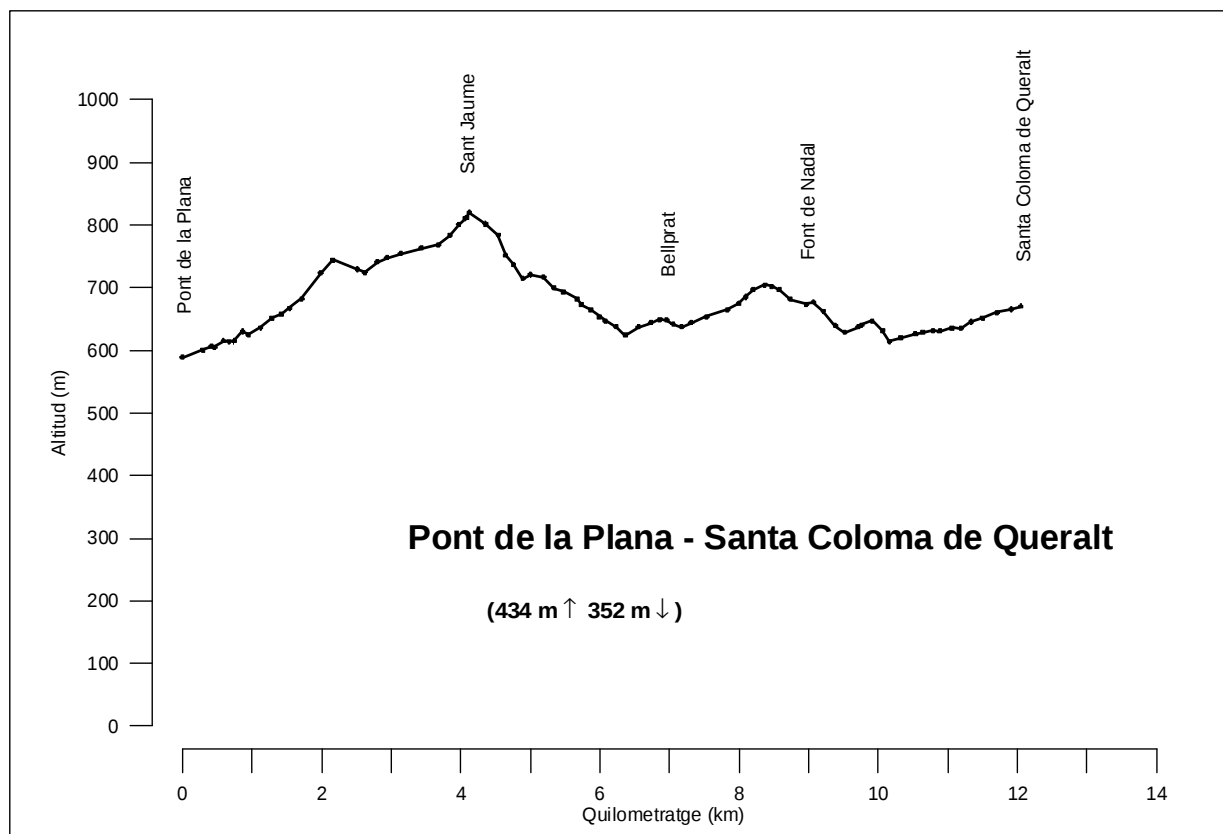
Cruïlla; seguim pel carrer de la Indústria.

0:02 3:00 12,050

Arribem a la **plaça del Portalet** (670 m) de Santa Coloma de Queralt; en aquest punt finalitzem l'etapa.

(Equip de preparació: Xavier Capdet, Ramon Casas, Jani Ferrer, Isidre Poch (20/04/2011))

BELLPRAT

El terme municipal de Bellprat, de 30,98 km², a l'extrem sud-oest de l'Anoia, limita amb els termes anoïencs de Sant Martí de Tous (nord-est) i Santa Maria de Miralles (sud-est) i amb els de Santa Coloma de Queralt (nord-oest), les Piles de Gaià (oest) i Pontils (sud-oest), tots tres de la Conca de Barberà. S'estén pel sector d'altiplans de Santa Coloma de Queralt, i el territori és accidentat per la serra de Queralt, que culmina a 851 m d'altitud (on s'alcen les restes del castell de Queralt), que forma part de la Serralada Prelitoral Catalana, entre les plataformes tabulars del bloc del Gaià i l'Alta Segarra i que juntament amb la veïna serra de Brufaganya separa les conques del Llobregat (riures de Tous i Miralles) i del Gaià (les aigües del riu de Boix o riera de Bellprat formen part de la capçalera del Gaià).

El centre històric és l'esmentat castell de Queralt i el cap municipal és el petit poble de Bellprat, format a partir del segle XVI a la vall de la riera.

Bellprat ha estat molt vinculat geogràficament i històricament amb la Conca de Barberà, tot i pertànyer a l'Anoia. La majoria de les aigües van al Gaià, les comunicacions i les relacions comercials es fan a través de Santa Coloma de Queralt i pertany a la seva demarcació el castell de Queralt, que determina els topònims de Santa Coloma i de Rocafort de la veïna comarca, vers on s'estenia la seva jurisdicció. També en l'aspecte religiós sempre va formar part del deganat i després de l'arxiprestat de Santa Coloma de Queralt, fins que, en la desafortunada revisió de límits de bisbats per a adaptar-los a les divisions provincials, feta el 1957, no es va incorporar a l'arquebisbat de Tarragona tal com feu Santa Coloma de Queralt, sinó que restà dins la diòcesi de Vic i l'arxiprestat d'Igualada pel simple fet de pertànyer des del 1833 a la província de Barcelona.

Al fons de la vall de la riera de Bellprat o riu de Boix es formà, en terres planes de conreu, a 652 m d'altitud, el petit nucli del poble de Bellprat, cap de municipi, al voltant d'una petita església dedicada a sant Salvador, que esdevingué parròquia de Sant Salvador de Bellprat (l'edifici actual és del 1641) amb la de Sant Jaume de Queralt com a sufragània.

El castell de Queralt s'alçava a l'extrem de la llarga serra del seu nom, dominant una magnífica panoràmica sobre les comarques de l'Anoia, la Segarra i la Conca de

Barberà; en resten unes poques ruïnes i és també arruïnat un casalot pagès que s'havia alçat aprofitant les pedres i els corrals. La capella del castell era l'església de Sant Cristòfol de Queralt, romànica, de la qual només hi ha el mur de ponent amb el campanar d'espada. La primitiva parròquia del terme fou l'església de Sant Jaume de Queralt, al peu del turó dominat pel castell, esmentada des del segle XI, petit edifici també romànic que té l'absis substituït per una construcció rectangular, campanar de cadireta refet i murs decorats amb arcuacions.

El castell de Queralt fou al segle X el punt límit del repoblament de la Marca Hispànica vers la zona del Gaià i el 976 consta que fou venut pel comte Borrell II (que el posseïa ja dels seus antecessors) al vescomte Guitard de Barcelona. El 987 s'esmenta entre els límits del castell de Miralles i el 1002 fou discutit entre el bisbe d'Urgell Sal·la i Bernat Sendred de Gurb davant els comtes de Barcelona. Malgrat la sentència desfavorable al de Gurb, poc després apareix en mans d'aquesta poderosa famí-

lia que, a partir de Guillem (I) (mort vers el 1080), començà a cognominar-se Queralt. El levita Guillem de Mediona es trobava al castell de Queralt quan fou advertit d'una incursió devastadora que els sarraïns feien vers Argençola; es llançà a la seva persecució i hi trobà la mort. Dins el terme del castell de Queralt es formà aviat la vila de Santa Coloma, que suplantà el castell com a centre de la baronia de Queralt (que comprenia els termes de Bellprat, Santa Coloma, Aguiló, Montargull, Bordell, Rocafort i Rauric); el primer llinatge dels Queralt-Gurb fou substituït des del 1213 pels Timor, que també es cognominaren Queralt. Els barons de Queralt reberen el 1599 el títol de comtes de Santa Coloma.

El castell de Queralt s'anà abandonant i deteriorant fins que, el 1842, quan foren venudes les propietats territorials dels comtes de Santa Coloma, el comprà Josep Safont.

SANTA COLOMA DE QUERALT

Aquest municipi de la Conca de Barberà té una forma allargassada de nord-est a sud-oest i confronta al nord amb els termes de Llorac i Talavera (aquest darrer, de la comarca de la Segarra), al nord-est amb Argençola, a l'est amb Sant Martí de Tous, al sud-est amb Bellprat (tots tres municipis, de l'Anoia), a l'oest amb Savallà del Comtat i amb Conesa i al sud amb les Piles.

La vila de Santa Coloma de Queralt és emplaçada en plena vall del Gaià, riu que travessa el nucli. Aquesta vall és tancada a tramuntana pel cim de la Moscallona (791 m) i per les serres de Montargull i de Montfred (entre els 791 i els 834 m); a ponent, pel coll de Rauric (780 m) i l'altiplà del Codony (entre els 765 i els 802 m), i a migdia, pel coll de Guialmons i pel Collblanc. A llevant confronta amb el torrent de Claret i la serra de Mercadell (826 m), i al nord-est, amb Santa Fe de Montfred (834 m), el poble d'Aguiló i les masies d'Almenara (804 m).

El torrent de Claret, que conflueix al Gaià, al límit sud-oriental del terme corre paral·lel amb el de Bellprat, tot recollint les aigües d'una sèrie de rases, entre les quals es destaquen la que es forma sota les masies d'Almenara, la del Mas de la Teuleria, sota mateix d'Aguiló, i la rasa de l'Aumella, sota Santa Fe de Montfred; recull també les aigües de diverses fonts com la del Mas d'en Guixet, la del Ferro, la de l'Arc, la dels Enamorats, etc. Tot això fa que el torrent de Claret sigui més cabalós que el tram inicial del Gaià, que només rep les aigües del torrent de la Barquera, a la minsa font del Badia. A la primeria del segle XX aquest torrent era prou cabalós per a abastar un molí fariner que hi havia prop de la deu del Gubià, al lloc on s'ajunta amb el Gaià.

Un altre curs fluvial que cal esmentar és la riera de Clariana, que neix sota Aguiló i és tributària de l'Anoia. Dins la seva vall hi ha l'agregat de les Roques, al peu del torrent, i de la Pobla de Carivenys, més enfilada, al peu de les masies de Ferran (727 m), que tanquen la vall a llevant. A ponent la vall és tancada per la serra de Rocamora o de la Portella (per damunt

dels 800 m d'altitud), on hi ha les masies de Cal Plaça, Can Fulla, Ca n'Esteve i les Torres de la Serra. A tramuntana, prop del límit amb el municipi d'Argençola, hi ha el llogaret de les Roques.

El municipi comprèn, a més de la vila de Santa Coloma, que n'és el cap, el poble d'Aguiló, els llogarets de la Pobla de Carivenys i les Roques d'Aguiló, i les masies d'Almenara. Entre les partides antigues del terme es destaquen el Moriscot, la Garganta, la Moscallona, la Barquera, les Forques, la Capelleta i la de Mosell o Maïans. Altres topònims d'interès són el camí dels Molins, la font de Carters, Coma Solera, el Pedregal, el Diumenge, els Fontanals i la Pedrafità.

La vila de Santa Coloma de Queralt (674 m) és a prop de la capçalera del Gaià. El seu nucli antic fou declarat monument historicoartístic el 1970. Segons mossèn Joan Segura, antigament hi havia tres petits nuclis: un a l'entorn de l'església, dit la Vila Vella; l'altre prop de la Carlania, o la Vila Nova, i el tercer vora el palau dels barons, després comtes, de Santa Coloma, nucli que s'anomenava la Pobla de Montpaó. Aquests, en créixer degueren formar la vila, explícitament documentada com a tal el 1294, quan es construïren les portes per als tres portals que aleshores hi havia, de la qual cosa es dedueix que ja era emmurallada.

La vila s'engrandí el 1341 segons un privilegi d'aquest any i les muralles s'ampliaren el 1389 i el 1450, per causa de les guerres civils. El 1471 ja són documentats els sis portals de la vila, dels quals han desaparegut els d'en Roca i de Sant Magí. Resten els portals de Cervera (o de Sanou, el més gran i millor conservat), del Martí, de Santa Maria o de l'Església i de Santa Coloma, a l'indret on hi havia la Carlania, que havia estat primer dels Santa Coloma, després dels Sacirera i finalment dels Requesens.

A partir del segle XVIII la vila s'expandí fora de la muralla. S'edificaren els ravals dels Capellans, de Santa Coloma, de Cervera i de Sant Roc i la plaça del Poblet. La muralla va anar restant amagada progressivament pels edificis. Un altre moment culminant d'expansió de la població fou els anys trenta del segle XX, que s'assolí el màxim demogràfic; les noves construccions seguien les vies i

camins que enllacen la vila amb les poblacions veïnes: carreteres de Montblanc, de Vallfogona, d'Igualada i de la Llacuna. Més modernament, la tendència de creixement de la població ha estat a base de cases unifamiliars en l'extraradi, amb l'abandó progressiu del nucli antic. Tot i que el nombre d'habitants ha anat disminuint, la vila ha augmentat notablement la superfície urbanitzada.

Entre els monuments principals de la vila cal esmentar l'església parroquial de Santa Coloma de Queralt, gòtica, que substituï la primitiva. Fou començada el 1331 i s'enllestí el 1587. Té uns bells finestrals amb traceries gòtiques i un campanar monumental, de torre, començat el 1600 i acabat el 1649. Hi ha un notable retaule d'alabastre obra de l'escultor Jordi Joan, acabat el 1387. A l'extrem del carrer de les Quarteres hi ha el portal del Castell, que dona a la plaça d'armes, on, a més del castell, hi ha la façana de l'església de l'antic Hospital de Santa Magdalena, traslladada aquí el 1923.

Del palau o castell de Santa Coloma la part més antiga és la torre mestra, de planta circular, que s'ha conservat en un racó, voltada d'altres edificacions. La façana principal del palau dels comtes de Santa Coloma sembla obra del segle XVII; s'hi obre un magnífic portal de mig punt amb gran dovellatge. A l'antic oratori del palau hi havia el retaule dels Sants Joans, gòtic, que avui és al Museu Nacional d'Art de Catalunya. El 1987 l'edifici fou donat per la família Alió a l'ajuntament, el qual l'ha rehabilitat i hi ha instal·lat diverses dependències municipals.

El monument més destacable de la vila és l'església de Santa Maria de Bell-lloc, declarada monument historicoartístic el 1944, situada extramurs. Entre el 1270 i el 1321 fou monestir de donats. El 1335 s'hi instal·laren frares mercedaris, que hi restaren fins a la desamortització del 1835. L'església és un magnífic temple de transició del romànic al gòtic que conserva una bella portalada romànica, de l'escola lleidatana, datada vers el 1230; hi ha figures bíbliques i capitells i arcades ornamentades amb motius vegetals.

A l'interior, en una capella gòtica, hi ha el sepulcre gòtic de Pere de Queralt i Alamanda de Rocafort, obra de Pere Aguilar i Pere Ciroll, aquest darrer de Santa Coloma. Prop de Bell-lloc, a la deu del Gubià, hi ha la font dels Comtes, dita popularment la font de Canelles, construïda el 1614 per Dalmau de Queralt. La creu gòtica original de la font de Canelles es guarda a l'església de Bell-lloc. Altres creus monumentals són la de la Banya, gòtica, que feia de partió dels termes d'Aguiló i Santa Coloma, i la creu de Barràs, del segle XIX; la creu de Niseta encara és posterior.

BIBLIOGRAFIA

- ** Centre Excursionista del Penedès
<http://www.cep.cat/>
- ** Vilafranca del Penedès – Santa Coloma de Queralt
<http://es.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=813529>
- ** Institut Cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.es/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia-catalana.com/ca/index.htm>
- ** Bellprat
<http://www.bellprat.cat/>
- ** Santa Coloma de Queralt
<http://www.stacqueralt.altanet.org/>
- ** Fotografies d'Isidre Poch

Agustí Poch, maig 2011